

Handboek voor Hedendaagse Hofjes

Tijdens het op 11 februari gehouden symposium 'Wat betekent 400 jaar leven in een hofje voor Wonen, Zorg en Pensioen in deze tijd?' kreeg burgemeester Bernt Schneiders het eerste exemplaar uitgereikt van het Handboek voor Hedendaagse Hofjes.

In het kader van de viering van het 400-jarig bestaan gaf stichting Hofjes Codde en van Beresteyn de opdracht aan een multidisciplinair team van architecten, ontwerpers en kunstenaars om de betekenis van het leven in een hofje onder de loep te nemen. Dat is hard nodig, zo meende organisator Iesje Vermeulen. De kunst is om een oude woonvorm in

een nieuw jasje te steken. Vergrijzing en teruglopen de financiële ruimte zouden uit kunnen nodigen tot meer participatie. In het Handboek worden de uitkomsten gepresenteerd van het ontwerpteam. Volgens Vermeulen biedt het een methodiek om de vraagstukken van de oude dag op een geheel nieuwe manier te benaderen. *Meer op pagina 4 en 5.*



> Iesje Vermeulen biedt burgemeester Bernt Schneiders het eerste exemplaar aan.



Het woord 'hof(je)' heeft iets magisch. In Haarlem eindigt bijna elk naam van een nieuwbouwproject op dat woord. 't Begon allemaal met de Hof van Eden. Monniken bouwden er in de middeleeuwen een muur omheen en weer later bezorgden rijke burgers in hoven zonder kerk godvruchtige vrouwen er zorgeloze laatste levensjaren. Wie wilde er nu niet aan een hof wonen? Een perkje rozen hier en verder-



op een moestuin. Hofjes blijken het eeuwige leven te hebben. Dat bleek tijdens het symposium ter ere van de 400ste verjaardag van de tot één hofje versmolten hofjes Codde en van Beresteyn. Deskundigen waren het erover eens: hofjes zijn een vorm van wonen die appelleert aan diepgewortelde behoeftes. Máár er wonen is geen garantie voor geluk. Daar komt meer bij kijken.

Willem Brand

Koning te rijk in seniorenhof

Het in 2005 door Elan Wonen opgeleverde seniorenhof aan het Monacopad is een oase van rust in Schalkwijk. Paradepaardje is de grote binnentuin. Jopie en Gerrit Philippo, begin zeventig en bewoners van het eerste uur, zitten er maar wat graag als het zonnetje zich laat zien.

Gerrit Philippo werd geboren in het Bullehofje, groeide er op en haalde er met Appie Schaap katekwaad uit. Vijftig jaar later voelde hij zich vlak na zijn pensioen de koning te rijk toen hij en zijn vrouw Jopie een woning kregen aangeboden in een seniorenhof. De straat draagt de naam van het land van een prins.

'Er ontbreekt ons hier aan niets. De huizen zijn perfect, lekker ruim, ik heb zelfs een hobbykamer en de hof is aan vier kanten afgesloten en heeft een prachtige binnentuin', vertelt Gerrit. Wat een verschil met het leven in het Bullehofje! Waar het privaat – een houten keet met ton – buiten stond en de kinderen op een open zolder sliepen. Vergeleken met toen leeft Gerrit nu in een paradijsje. Toch is er de hang naar vroeger, toen iedereen in hetzelfde schuitje zat en de saamhorigheid vanzelf sprak.



Secretaris gezocht

Het bestuur van stichting de Hofjeskrant is per direct op zoek naar een secretaris, het liefst een hofbewoonster met initiatief en de bereidheid om naast drie vergaderingen per jaar ook enig secretariaal werk te verrichten.

Reacties naar:
info@haarlemse-hofjeskrant.nl

Zeldzame vondst hofjesfoto's



Oud-plaatsvervangend gemeentesecretaris en oud-secretaris van de stichting Haarlemse Hofjes Wim Cerutti ontdekte in 2000 een collectie fotoglasplaten van oud-gemeentesecretaris Willem Pijnacker Hordijk (1867-1938).

Toen hij bezig was met zijn 732 pagina's tellende en 2,4 kg zware standaardwerk over het Haarlemse stadhuis ontdekte Cerutti niet alleen uitstekend van pas komende opnames

van het stadhuis, maar ook een negental hofjesfoto's. Een zeldzame vondst.

Meer over Pijnacker Hordijk, Cerutti en de nieuwe oude-hofjes-fotoprijsvraag op pagina 7.



> Gerritje in het Bullehofje. 'Vader werkte in de oorlog in Spaarnwoude op de grasfabriek waar het gras werd verhaseld tot veevoer.'

Hofjescirkel rond

Met ouders, broers Dirk, Teun en Wim en zussen Anja en Dien woonde Gerrit van zijn geboorte in 1938 tot 1952 in het Bullehofje aan de Zomervaart.

Zestig jaar later is in het seniorenhof de cirkel rond. In plaats van de zoete inval is er de jaarlijkse barbecue en theemiddag. En eens in de drie weken klaverjast Gerrit en rummicijpt Jopie met zo'n twintig hofgenoten in een ruimte van de Hartekamp vlak naast de hof. Bij aanvang zaten alle woningen in de sociale huursector en waren ze bestemd voor mensen vanaf 65 jaar. Die leeftijdsgrens is inmiddels teruggeschroefd naar 60 jaar.

Luitist Willem Mook speelt Nicolaes Vallet

Op één van de meest romantische plekjes van Haarlem, het Vrouwe- en Anthonie Gasthuyshofje, in het Klein Heiligland woont luitspeler Willem Mook. Onlangs bracht hij in samenwerking met stichting Spaarne Muziekdagen een dubbel-CD uit van de 17de eeuwse luitspeler en muzikuitgever Nicolas Vallet. *Resveillez Vous* is een combinatie van geestelijk en populair wereldlijk repertoire.

Zou Willem in die tijd geleefd hebben, dan zou hij het net zo druk hebben gehad als Vallet toen. Luitspelers waren veelgevraagd. De luit was immers makkelijk mee te nemen én was destijds een van de weinige meerstemmig te bespelen instrumenten. In de kerk van Calvijn zong men zonder orgelbegeleiding – zang hoorde puur te zijn in de Protestantse eredienst – maar thuis en op bruiloften en partijen was de luit

het ideale instrument, ook qua klank, om zang te begeleiden.

Willem: 'Je moet niet vergeten dat je in die tijd geen muziek had, behalve als je het zelf maakte. Er was geen radio, geen CD-speler of televisie. Aan de keukentafel zong men populaire deuntjes, vaak in het Nederlands vertaalde Engelse en Franse liedjes, of psalmen. De luit was net zo populair als een piano of gitaar nu.'

Gelukkig is er van Vallet veel meer muziek bewaard gebleven als van Constantijn Huygens. Willem: 'We weten dat Vallet in Amsterdam een dansschool en ensembles had. In de archieven zijn Vallet's contracten te vinden die vaders van jonge luitspelers moesten ondertekenen. Voor een bedrag per jaar kregen zij kost en inwoning. Liep een leerling binnen zoveel jaar weg, dan moest vader een boete betalen - hoe later des te hoger de boete!'

Vallet was midden in de Tachtigjarige Oorlog een cultureel ondernemer, zoals Mook nu is. Aan de ene kant toonde hij zijn godvruchtigheid door alle 150 psalmen voor de luit te noteren, aan de andere kant was hij een gewiekst zakenman die ook aan loterijen deelnam en dikwijls in de kroeg te vinden was. Willem: 'Er is een politie-attest uit 1613 bewaard met daarin een verklaring van Vallet dat een vechtlustige boer een mes



trok in een kroeg waar hij in gezelschap was van Engelsen. Een kleurrijk figuur dus en een geweldige componist.'

De dubbel-CD "Resveillez vous" is voor € 22 te koop via www.spaarnemuziek.nl of bij Bruno Klassiek muziekhandel

U vraagt, wij draaien

De redactie van de Hofjeskrant krijgt regelmatig verzoeken. Bij drie recente vragen staat de redactie graag stil.



In welke hofjes zijn mannen welkom?

Meest voorkomende verzoek is: hoe kom ik aan een hofjeswoning. Of iets minder direct: hoe kom ik in contact met een hofjesbestuur?

Bijna altijd komen die verzoeken van woningzoekende vrouwen, maar onlangs reageerde een man. Oscar van der Linden vroeg vriendelijk of de redactie contact-

adressen heeft van besturen van hofjes 'waar ook mannen in aanmerking komen om daar te wonen'. Ik heb hem bericht dat in hofjes, beheerd door wooncorporaties, mannen sowieso welkom zijn. Daaronder vallen de Proveniershof en het Brouwershofje. Nadeel is dat je dan een woningzoekende in formele zin bent en dat toewijzing via de Woonwijzer jaren kan duren. In traditionele hofjes, beheerd door regenten, ben je afhankelijk van ballotage. Mannen

Lezersverzoek 1



> Bewoner Jeroen op zolderverdieping van het hoofdgebouw in het Remonstrantse hofje

zijn (beperkt) welkom in het hofje van Heijthuisen en het Remonstrantse hofje. Ook in het Vrouwe- en Anthonie Gasthuys, in eigendom van een particulier, wonen mannen. Oscar zegt geen hoge huur te kunnen betalen. Helaas moet ik dan een misverstand uit de wereld helpen: huurprijzen in hofjes zijn vanwege de 'grootte' niet laag en veelal gebaseerd op het huurpuntensysteem. Bovenop de huur zit soms ook een extra monumententoeslag.

Adressen bij artikelen?

Trouwe lezeres Joke Lablans vindt het jammer dat er bij de verhalen nooit adressen staan. Zij, Haarlemse van geboorte, weet veel hofjes te vinden, maar lang niet allemaal. Zij is niet de enige, zegt zij om zich heen te horen.

De term Haarlem Hofjesstad is aan inflatie onderhevig. Voorheen waren slechts twee Haarlemse hofjes, het Wijnbergshofje en het Zuiderhofje, alleen in het Monumentenweekeinde te bezoeken. In het hofje In den Groenen Tuin

Lezersverzoek 2

wordt beperkt bezoek op prijs gesteld. Eerst vragen, niet zomaar binnenvallen. Maar van gids Corry van Valkenburg hoorde ik dat zij op zaterdag ook niet meer terecht kan in het Bruiningshofje, het hofje van Loo en het hofje van Oorschot. Aan het hek van het hofje van Loo hangt sinds een aantal maanden een bord 'Residents Only'. Om het voor de bewoners leuk te houden én omdat ik vind dat er een zekere speurzinnigheid vereist mag worden - een hofje dient als het ware uit de mist van het verleden op te doemen - zet de redactie geen adressen in de krant. 't Spijt me Joke. Je kunt altijd op stap met een hofjesgids om de jou nog onbekende hofjes te bezoeken. Zeker doordeweeks!



Gerda bij haar hofjespoort



Eind jaren negentig werd Gerda van Mierlo Gerda van Mierlo. Vanaf die tijd was zij bij de poort van de Proveniershof een opvallende verschijning.

Gerda stond er bijna dagelijks. Op 16 april 2014 klopte zij aan bij de hemelpoort. Het zou me niet verbazen als zij daar een eigen poort krijgt.

Restauratie betaald door de BankGiro Loterij?

Lezersverzoek 3

Namens Omroep MAX benaderde Peter Uitendaal van Endemol eind 2013 de redactie. Het tv-programma MAX Monumentaal geeft met geld van de BankGiro Loterij restauraties weg in ruil voor tv-beelden. Of de redactie een hofje weet dat toe is aan een restauratie?

De BankGiro Loterij, zo legde Peter uit, zet zich in om cultureel erfgoed te behouden. In het programma komt Huub Stapel langs en maakt kennis met bijzondere monumenten. Historische foto's en filmmateriaal ondersteunen het verhaal. Nou, zei ik, in

principe kun je dan bij de meeste hofjes terecht. Want onderhoud, klein en groot, is een voortdurende zorg, juist vanwege gebrek aan financiële middelen. Oké, zei Peter, het liefst doen we iets kleins en opvallends. Markant en qua geld te overzien, zo iets als een hofjespomp? Ja precies! Na heen en weer gebel en gmail bleek er ruimte te zijn tot een maximum van veertigduizend euro. Best een aardig bedrag. Peter stuurde mij een vragenlijstje met criteria waaraan een restauratie moest voldoen. Die stuurde ik door naar een kandidaat en naar de voorzitter van de stichting Haarlemse Hofjes. Het laatste nieuws is dat het project op een laag pitje staat ...



> Teylers Hofje

Stemming peilen

Op de dag van de gemeenteraadsverkiezingen peilt de redactie de stemming in het Frans Loenenhofje. In het paviljoen zit al jaren een stembureau, voorgezeten door regent Maarten Poldermans. Ook van de partij achter de stemtafel is Mariette Jonker, bewoonster van het naburige Lutherse hofje.

'Ja, ik heb al gestemd, we zijn dat nu welhaast verplicht', zegt Rie Neehus, bewoonster van het Frans Loenenhofje, buiten lachend. Een oudkraker (69) vertelt op oudkraker Sjaak Vrugt te hebben gestemd. Logisch! Op de drempel van het

paviljoen verklapt een jongedame haar keuze, D66. Waarom? 'Beter is er eigenlijk niet.'

Binnen laat een oudere dame weten dat het CDA al jaren haar partij is. In een stemlokaal mag eigenlijk niet over politiek worden gesproken, zegt de voorzitter van het stembureau als het even rustig is. Dat is namelijk beïnvloeding. Plots krijg ik een aanval van meligheid. U heeft toch wel op de Hofjespartij gestemd?, vraag ik een stel van rond de vijftig. De Hofjes-



partij? Ja, lijst 20. De man vraagt of ik lid ben van de vereniging tot behoud van kleiduiven. Raak! Een koekje van eigen deeg.

Een dochter vergezelt haar moeder. Ze wonen aan het eind van de straat. Moeder zegt blij verrast te zijn met de omgeving van het stemlokaal. Toerist in eigen straat. Ook om die reden bestaat de Hofjeskrant: om het toerisme in eigen stad te bevorderen.



De Hofjespartij

Partij voor samen en niet gelijk



De 5 speerpunten:

- Behoud van Haarlems cultureel erfgoed, m.n. de hofjes
- Een moestuin voor elk gezin, anders elke straat
- Haarlem centrum z.s.m. autovrij
- Wandelen en fietsen verplichte vakken op de Levensacademie
- Bezoek uw burens in plaats van Facebook

Groot denken, klein doen • in 2018 van de partij!

Bomen met Pien

Het geheim van gezond oud worden



Adèle Bloemendaal bezong jaren geleden in het lied 'De vleselijke woning' de metafoer van het oud worden. "Als de balken gaan verzakken - Het behang dat bladdert af - Als de deurscharnieren piepen - Zwijgt de huisbaas als het graf - Last van tocht, last van lekkage etc." Ze bezingt alle gebreken van het lichaam, dat we als 'woning' te huur hebben. Onze huurprijs stijgt flink als we roest en slijtage weten te voorkomen. Hoe houden we ons lichaam "bewoonbaar"?

Er wordt volop onderzoek naar gedaan. Het mysterie van de opmerkelijke vitaliteit móet worden ontrafeld... Tijdens de Nijmeegse wandelvierdaagse test de Radboud Universiteit

sinds enkele jaren 80-plussers. Zijn het uitsluitend de sterke genen? Of verwerven ze anti-aging vooral door gezonde voeding en leefgewoonten? Of is het toch een combinatie van beiden? Voor mensen met geld kan stamceltherapie werken als verjongingskuur. Maar hoe wordt je - als je het al voor het zeggen hebt - op natuúrlijke wijze (gezond) oud? Waar wonen überhaupt de oudste mensen?

In Europa vinden we ze in de bergdorpen van Italië. Daar waar goede vetten (olijfolie) rijkelijk worden gebruikt en het werkwoord 'stressen' niet bestaat. Buiten Europa wonen de oudste mensen voornamelijk in Japan. Dát pleit - gezien de lokale leefstijl - voor meer vette vis en jodium in uw voeding. Een van de geheimen is in ieder geval

door wetenschappelijk onderzoek ontrafeld. Er bestaat een direct verband tussen de koolhydraatconsumptie en gezond ouder worden. Een 15 jaar durend onderzoek in Japan startte met aanvankelijk gezonde deelnemers. Hoe méér rijst (lees koolhydraten) de ouderen aten, des te méér ze aan het eind van het onderzoek leden aan dementie. Ons heimelijke verlangen naar suikers, pasta's, brood, rijst en aardappels moeten we dus maar wijselijk dempen. Op uw gezondheid. Lang zal u leven.



www.vitapien.nl

Hofje van Kenau nu Leliehofje

Na het Frans Hals Jaar in 2013 lijkt 2014 het jaar van Kenau Simonsdochter Hasselaer te worden. Vlak voor de overgave aan de Spanjaarden in 1573 verlaat de kloekke vrouw met stille trom de stad die haar op handen droeg...

Els Kloek schrijft in haar boek Kenau & Magdalena: 'Ze is een type dat voor niets en niemand bang is. Moet er een schuld vereffend worden, dan stapt ze gewoon naar het stadhuis om haar recht te doen gelden. Slechts eenmaal verliest ze een proces. Dat is als ze verzuimt voor de schutterij iemand te leveren die wacht moet lopen. Dat kost haar een boete.' Als Kenau in 1578 in Haarlem terugkeert, worden niet alleen haar vlucht maar ook Willem van Oranjes loze beloften haar aangerekend. Haar zwager is namelijk Van Oranjes lijfarts! Het volk krepeert omdat het stadsbestuur de plundering voor maar

lieft 240.000 gulden heeft afgekocht. Wellicht uit schuldbesef laat Kenau haar erfenis aan de weduwen van de stad na. Een jaar na haar dood sticht dochter Kathelijne een hofje. Op de ruïnes

ervan is het huidige Leliehofje op de Burgwal gebouwd, vlakbij Kenau's woning in de Spaarnwouderstraat. Bijzonder, want de lelie wordt gezien als het symbool van onschuld en onwetendheid.



Theater een hype bij hofdames

Zou het vanwege de jarenlange deelname aan de Anton Pieck Parade zijn? Een aantal bewoonsters van hofje In den Groenen Tuin is behept met het toneelvirus. Zo zijn Jeanne, Renske en

Iris zijn maandelijks te vinden bij theater Blanco in de Kamperstraat. Daar kun je elke eerste vrijdag van de maand in een omgebouwde garage helemaal los op de tooneelvloer. Laagdrempelig en pretentieloos.



Teylers Hofje

In de bocht van het Spaarne ligt achter een imposante poort het Teylers Hofje dat werd gesticht krachtens het testament van Pieter Teyler van der Hulst. Het hofje is een ontwerp van architect Leendert Viervant, die ook de Ovale Zaal in het Teylers Museum heeft ontworpen. De lage huisjes staan in contrast tot het monumentale hoofdgebouw. Maar het geheel oogt licht en wijs. De regentenkamer behoort tot de top honderd van mooiste historische interieurs van Nederland. Vanaf 2008 onderhoudt en verhuurt woningcorporatie Elan Wonen het Teylers Hofje. Bel voor meer informatie (023) 515 98 59 of kijk op www.elanwonen.nl.



Langgerekt hofje

Vanuit Rouveen (gemeente Staphorst) rijdt Herman Slappendel elke vrijdag naar Haarlem. Daar verkoopt hij samen met Haarlemse Sylvia o.a. rundvlees van de Rouveense koeien van zijn buurman en natuurlijk ook zijn zelfgemaakte boerenkaas, die gerijpt is in zijn eigen kaaskelder! Hij woont in een rijksmonumentale boerderij aan een steeg. 'Een beetje hetzelfde idee als een hofje, alleen dan wat langgerechter', zegt hij zelf.

Voor een goed stuk Boeren kaas!




Vrijdag op de biologische Botermarkt:
boter, kaas, eieren en vlees



Hofjessymposium 'wonen,

Wat is het geheim van een hofje en hoe vertaal je dat naar moderne woonvormen? Die vragen stonden centraal tijdens het symposium op 11 februari 2014, georganiseerd door de stichting Hofjes Codde en van Beresteyn. Deelnemers waren architecten, kunstenaars, regenten, ondernemers en afgevaardigden van wooncorporaties en zorginstellingen.

Pittoresk en klein qua woonoppervlakte, maar ook veilig en vertrouwelijk. Een hofje is helemaal geen oud maar een modern woonconcept, zoveel werd wel duidelijk.

Natuurlijk wonen er allang geen arme, christelijke vrouwen van onbesproken gedrag – zoals de statuten vroeger vaak luidden. Wat er ouderwets aan is, is dat meestal alleen vrouwen welkom zijn en

dat er een leeftijdsgrens is. Maar is het opzetten van een Vinex-wijk voor dertigers met kinderen niet net zo kunstmatig?

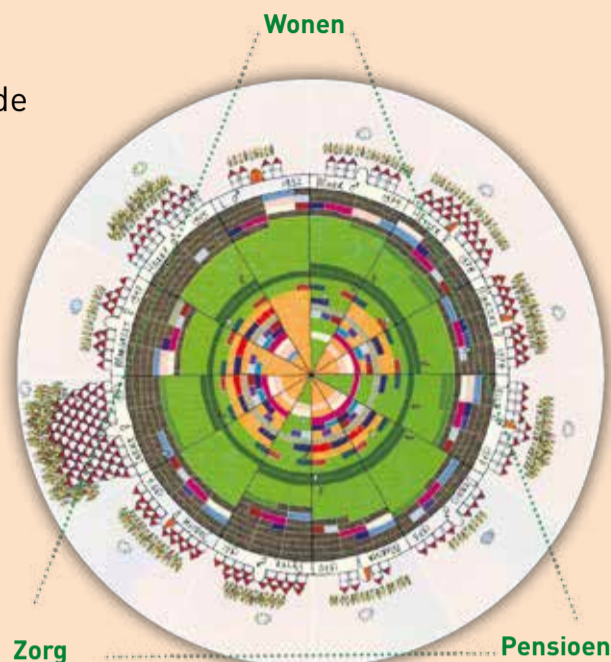
Wonen met mensen van ongeveer gelijke leeftijd heeft iets vertrouwds. Onderzoek toonde echter aan dat gemengde straten de gelukkigste burgers opleveren. Maar een hofje maak je niet modern door het traditionele concept overboord te gooien. Daar zijn de hofjeswoningen ook ongeschikt voor.

Gezien de bezoekersaantallen lijken hofjes soms bijna de Efteling, meent architect Kirsten Hannema. 'Niets is wat het lijkt', stelt fotograaf Sarah Carlier die in één van de mooiste Haagse hofjes door de buitenkant heen prikte en conflicten aantrof. Om die reden maakt stadpsycholoog Sander van Ham onderscheid tussen gemeenschappelijk doen en gemeenschappelijk zijn.

Van belang, zegt Van Ham, is dat er gedeelde voorzieningen zijn, zoals een was-hok en een fietsenstalling. In het handboek doet architect Peter van Assche een poging een hofjesrecept te maken door de ruimtelijke ingrediënten exact in kaart te brengen. Maar uit de analyse ervan valt geen blauwdruk van 'een geslaagd hofje' af te leiden. Cruciaal is volgens hem wel dat er een centrale ontmoetingsplek is.

Dankzij internet en de sociale media wordt er vooral door de jongere generaties veel virtueel ontmoet. Maar wie op leeftijd single is, heeft behoefte aan echt gezelschap. Een miljoen mensen gaf anno 2012 aan eenzaam te zijn. In een hofje lijkt contact maken makkelijker dan in een flat of slaapwijk.

Regent Raymond Brood en PGGM-directeur Niels Kortleve leggen een relatie tussen wonen en zorg. Zorgcentra gaan sluiten of worden verpleeghuizen. Ouderen de regie teruggeven betekent dat men langer thuis dient



Hoffelijk gedrag

In totaal zijn er in Nederland 2600 hofjeswoningen, hofjes zitten altijd vol en er is ook altijd een wachtlijst. Jeanne Kamerlingh Onnes, regent van het Haagse Hof van Wouw, stelt dat hoe slechter de economie des te meer aanmeldingen.

Er is vooral behoefte aan sociale veiligheid, meent de Amsterdamse regent Daan van de Brielle. In anonieme wij-

ken is het lastig, zeker voor mensen die minder mobiel zijn, om aansluiting te vinden. De opdracht voor architecten is in wijken groepjes binnen groepen te creëren. Iedereen lijkt het over het volgende eens: een breed palet van burgers maakt de kans op hoffelijk gedrag het grootst.

Een beperking is dat projectontwikkelaars, wooncorporaties en burgers vooral vanuit financieel aspect kiezen en in tweede instantie vanuit idealisme. Een hofje is ook een metafoor voor een samenleving die niet zonder vrijwilligers kan en waarin burgers meer en meer voor elkaar (moeten) zorgen. Terug naar de basis is terug naar saamhorig nabuurschap ofwel participatie. Als je bedenkt dat ieder huis eigenlijk een hofje is, dan is de stap wellicht minder groot.

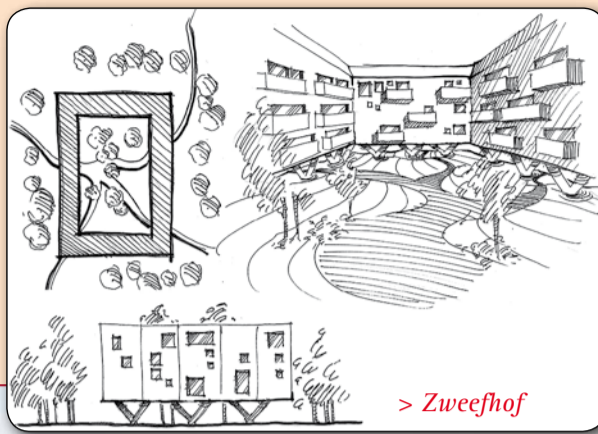
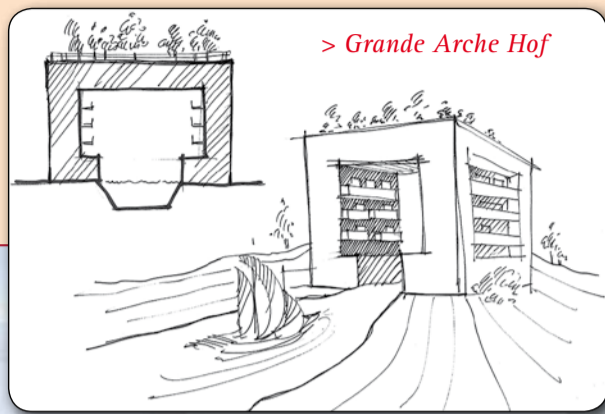


te wonen. Maar wat als je jezelf niet meer kunt aankleden? Oude bomen moet je niet verplanten, maar dan moet je wel mantelzorgers in de buurt hebben wonen.

Brood en Kortleve vragen zich af of er uit 'al dit hofjesmateriaal' een speciaal type mens naar voren komt. Een mens die betrokken is bij de ander en tegelijk zijn eigen eenzaamheid vermindert. Want de moderne armoede is eenzaamheid. Is het een idee als pensioenfondsen in plaats van geld 'huisvesting in natura' (inclusief zorg) gaan leveren? Zorghofjes dus.



zorg en pensioen'



> Architect Peter van Assche van Bureau SLA benaderde het fenomeen 'hofje' met veel fantasie. Zie zijn tekeningen hierboven. Van Assche: 'Het ontwerpen van een hofje is zoveel rijker dan alleen maar het samenzetten van een aantal woningen rondom een grasveldje. Wil het hofje slagen, dan is er op veel lagen ontwerpend onderzoek nodig. Al die lagen hebben een ruimtelijke consequentie, die samen bepalen of het hofje een succes wordt of niet.'

Adieu



Lieve mensen, er moet mij iets van het hart. Een stukje van het leven dat me dierbaar is, heb ik achter me gelaten. Ik heb afscheid genomen van het bestuur van het hofje Codde en van Beresteyn en haar bewoonsters.

Is dat nu erg? kunt u opmerken. Nou nee, 't is eigenlijk normaal dat na verloop van tijd zaken overgedragen worden aan de volgende generatie. Uiteindelijk komt er ook een einde aan je eigen houdbaarheidsdatum, maar het doet wel pijn.

Er is een tijd van komen en er is een tijd van gaan. Die tijd van komen was in januari 1992. Wij, mijn man en ik, waren beiden uitgenodigd om zitting te nemen in het bestuur van het Hofje Codde en van Beresteyn. Dit bestuur bestaat al vanaf zijn eerste dagen in 1611 uit drie echtparen. De regentenborden zijn daar stille getuigen van.

Toen wij in 1992 aantraden, was er sprake van een absolute, traditionele rolverdeling. De drie regenten waren verantwoordelijk voor bouw, beheer en financiën en de bemoeienissen van de regentessen beperkten zich uitsluitend tot de 18 bewoonsters. Deze traditionele rolverdeling is in de laatste 20 jaar geleidelijk doorbroken. In de statuten is nu vastgelegd dat zes bestuurders met gelijke verantwoordelijkheid aan de bestuurstafel zitten.

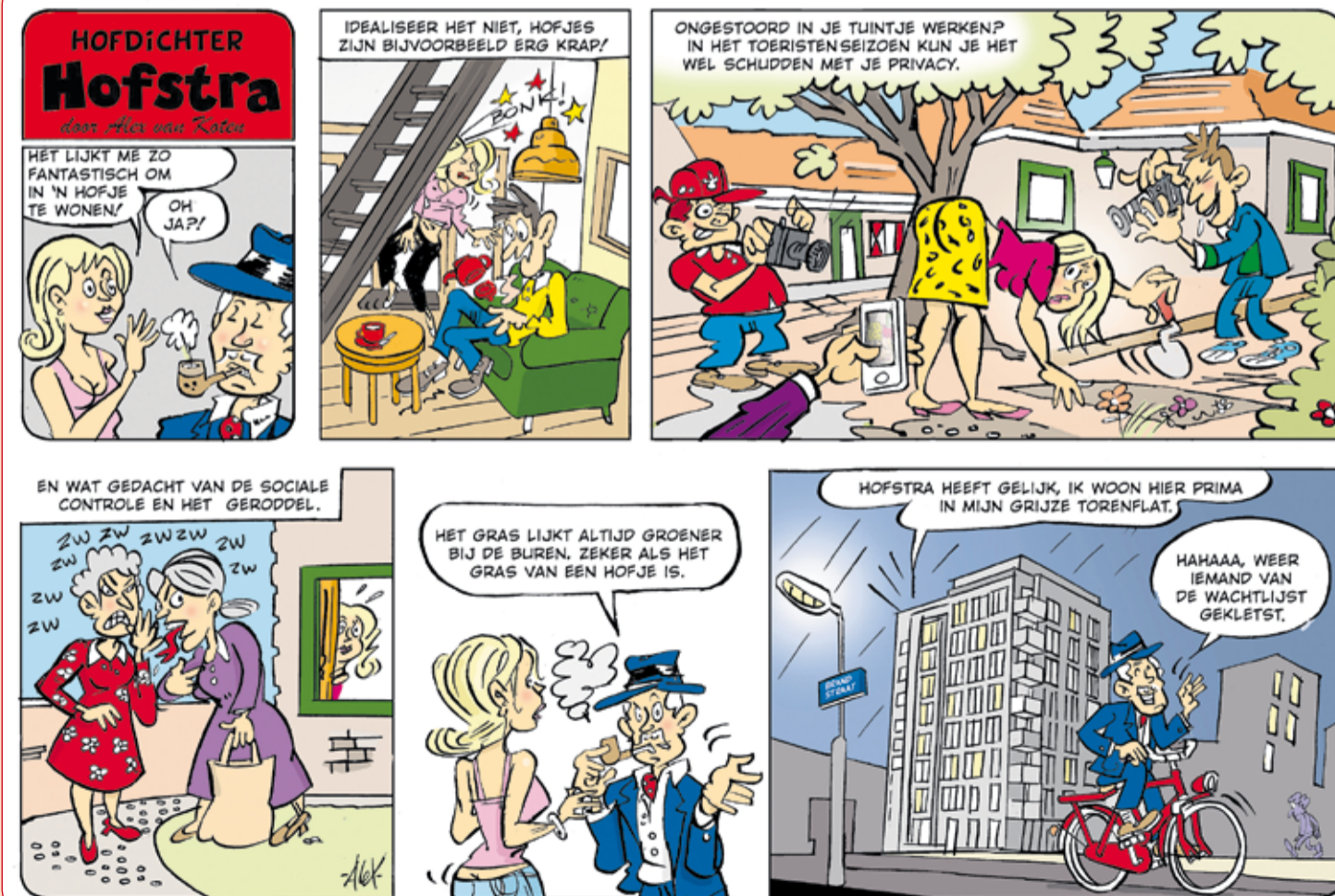
De hofjesgedachte heb ik van meet af aan omarmd: je woont alleen, zelfstandig en toch leef je samen in een gemeenschap. De bewoonsters van het hofje Codde en van Beresteyn zijn alleenstaande vrouwen van boven de 60, katholiek of daarmee verwant en hebben bescheiden middelen van bestaan. Problemen waar onze samenleving mee te kampen heeft, zoals eenzaamheid en een krimpend zorgaanbod van de overheid, kunnen in een hofje makkelijker het hoofd geboden worden. De beslotenheid van een hofje biedt veiligheid en geborgenheid. De gezamenlijke binnentuin bevordert de contacten. Ja, een hofje is een uniek bouwconcept, dat tot in lengte van jaren toegepast kan worden.

Met plezier heb ik dan ook meegewerkt aan het project Nieuwe Hofjesvormen. Dit project zocht naar de basis van het succes van hofjes. Elementen daarvan kunnen wellicht gebruikt worden voor nieuwe collectieve woonvormen, die passen in deze tijd. Een tijd, waarin zingeving, bezieling en gemeenschap belangrijker zijn dan ooit.

... En er is een tijd van gaan: na 22 jaar hebben we op 1 januari 2014 afscheid genomen. Gedurende 22 jaar zijn we een schakeltje geweest in de historie van dit 400-jarig hofje. We hebben met veel genoege, meegewerkt aan de uitvoering van de laatste wil van de erflaters: Mr. Pieter Janszoon Codde en Nicolaes van Beresteyn.

Adieu bewoonsters, adieu collega-bestuurders, het ga jullie goed!

Isje Vermeulen-Haanappel
Oud-regentes Codde en van Beresteyn



Van dakloos tot verliefd

Dit is het verhaal van de in Haarlem geboren en getogen Tanja, die in Sevilla een succesvol flamencodanseres werd, trouwde, een dochter kreeg maar door een ongelukje werd teruggeworpen en zich nu als hofbewoonster in een paradijsje waant.

In de jaren tachtig ben ik na een paar jaar heen en weer te hebben gevlogen definitief naar Spanje verhuisd. Flamenco had mij helemaal in de greep. Ik ben er getrouwd, mijn man Pablo was meubelmaker. De eerste jaren waren een droom. Ik was verliefd op Pablo, op zijn land en vooral op flamenco. Die dans was mijn leven. Dag in dag uit oefende ik vier tot zes uur. De rest van de dag werkte ik in de horeca. Zo kwam ik ook aan mijn eerste dansoptredens. Een Hollandse bareigenaar wilde wel eens zien wat voor Spaans vuur ik had. Een prachtkans.

Vijf jaar lang danste ik zes maanden lang vier avonden per week in zijn bar, verdiende goed, ook door de tips. Ik had de tijd van mijn leven. Zo'n struise Hollandse die er helemaal voor ging, dat trok veel bekijks. Op een goede dag kon het helemaal niet meer stuk toen ik in een Spaanse flamencobar met mijn vaste gitarist en zangeres mijn kunsten mocht vertonen. Nog mooier was dat we een contract kregen. Ik leefde op de toppen van mijn kunnen.

Maar hoe zat het met mijn lang gekoesterde kinderdroom? Toen Pablo en ook mijn schoonfamilie toespelingen begonnen te maken, kwam de twijfel. Hoelang zou ik het nog als danseres volhouden?

Het lot besliste. Op bezoek in Nederland werd ik bij het oversteken door een pizzakoerier aangereden. Het leek mee te vallen. Maar terug in Sevilla ging ik met een gekneusde enkel te snel de dansvloer op, kreeg een ontsteking in mijn knie en moest rust nemen.

Na de geboorte van Lorinda besepte ik



> Illustratie: Maria Spaargaren

dat ik nooit meer op niveau zou terugkeren. Er kwamen minder optredens en toen Pablo minder werk kreeg, moest ik weer in de bediening. Mijn dochter hield me geestelijk op de been. Toen een vriendin uit Holland in Sevilla wilde trouwen, regelde ik de hele mikmak: de kerk, de plekken voor de fotoshoots, het restaurant en bij de ceremonie deed ik de vertalingen. Ik zag zakelijke mogelijkheden en liet een website maken. Maar de opdrachten waren te incidenteel en brachten te weinig geld in het laadje.

Toen Pablo werkloos raakte, kwam ons huwelijk in een crisis. De magie tussen ons verdween, en onze teleurstelling probeerden we ieder voor zich weg te drinken. De schulden stapelden zich op. Toen hij een baantje in zijn geboortedorp aan-

geboden kreeg, was ons huwelijk zo goed als voorbij. Op de dag dat de deurwaarder op de stoep stond, zakte de moed me in de schoenen. Verslagen verliet ik de stad en leefde drie maanden lang met mijn dochter in onze stationcar. Nadat we door twee dronken types waren lastig gevallen, knapte er iets. Vrienden hebben ons opgevangen. Niet lang erna kon ik voor een half jaar naar een klooster in Zaragoza, een soort werkgemeenschap voor verslaafden. In ruil voor werk kon je er eten en slapen. Lorinda ging naar haar vader en grootmoeder.

Vrienden hebben me met wat geld op het vliegtuig naar Nederland gezet. Ik heb ze voorgelogen toen ik zei dat ik bij familie terecht kon. Ik durfde niemand onder ogen komen, laat staan steun te vragen, zo

diep schaamde ik me. Een paar dagen heb ik tussen de drugsverslaafden in de nachtopvang gezeten. Toen kon ik met mijn laatste geld een kamertje van drie bij twee meter huren.

Op het moment dat ik een oud-buurtgenoot tegen het lijf liep, kantelde het lot. Via hem kwam ik in contact met de regent van een hofje. Het huisje heb ik ingericht met spulletjes die me van alle kanten kwamen aanwaaien. Van de één kreeg ik een matras, van een ander een stoel. Het hofjesleven doet me denken aan de eerste jaren toen we in Sevilla in een huizenblok met binnenplaats woonden. Samen met mijn nieuwe liefde Bram heb ik mijn leven nu aardig op orde. Er is één donkere wolk, dat ik mijn zonnekindje nog niet dagelijks tegen me aan kan drukken.

Ancilla 100 jaar



Ancilla is bewoonster van het hofje Codde en van Beresteyn

Door de ogen van Willem Pijnacker Hordijk

Vóór 1900 zijn foto's van hofjes zeldzaam. Een geweldige vondst is dan ook de ruime handvol van Willem Pijnacker Hordijk (1867-1938), als deel van een collectie fotoglasplaten, die zijn kleindochter V. du Bois-van Waveren aan het Noord-Hollands archief schonk.



V.l.n.r. Coks (9), Do (15) en Pien (12) in de tuin van villa Veldsigt, Kleine Houtweg 49-51, het woonhuis van de familie Pijnacker Hordijk, ca. 1913

Het was oud-plaatsvervangend-gemeentesecretaris en historisch schrijver Wim Cerutti die de hele collectie glasnegatieven van een kleine duizend stuks als een van de eersten buiten de familie onder ogen kreeg. 'Zijn foto's zijn om meerdere redenen bijzonder, naast het feit dat Pijnacker Hordijk oog voor compositie had en uiterst zorgvuldig te werk ging. Er zijn maar weinig foto's van interieurs van de gegoede burgerij en ook zijn familieportretten zijn uniek. En dat terwijl hij is gaan fotograferen op advies van zijn arts. Hij overleefde als eerste Nederlander een hersenoperatie en moest maar een rustige hobby gaan oppakken.'

Wim Cerutti was er rond 2000 maar wat blij mee. Voor zijn standaardwerk over

het stadhuis kwamen de opnames van stadhuisvertrekken uitstekend van pas. Er is ook een 'toevallige' overeenkomst tussen Willem en Wim: beiden werkten als secretaris voor de gemeente Haarlem, Willem als gemeentesecretaris en Wim als adjunct-gemeentesecretaris. Cerutti: 'Bijzonder in de collectie is dat er een klein aantal kleurenfotoplatten (zgn. ectachromen) tussen zaten, zoals die van zijn drie dochters in de tuin. Jos Fielmich heeft een

deel van de collectie gerestaureerd, die terug te vinden is op de beeldbank van het Noord-Hollands archief.'

Prijsvraag

Door de eeuwen heen zijn de hofjes nauwelijks veranderd. Toch is herkenning niet altijd even gemakkelijk. Dit is de eerste van een aantal prijsvragen over de hofjesfoto's van Willem Pijnacker Hordijk.

De vraag is eenvoudig: welk hofje is volgens u hier in beeld?



Stuur uw reactie naar info@haarlemse-hofjeskrant.nl. De winnaar is degene met meest originele en/of goede oplossing en krijgt een mooie print van de foto.

'Alle hofjes zijn mij even lief'

Eind 1990 werd Wim Cerutti secretaris van de Stichting Haarlemse Hofjes, hij is dat tot medio 2004 gebleven.

Bij de oprichting van deze overkoepelende organisatie van de Haarlemse hofjes in 1974, leek het alle partijen goed om een nauwe band te smeden tussen de Stichting en de gemeente door een personele unie tussen het secretariatschap van de Stichting en het (plaatsvervangend) secretariatschap van de gemeente. Joop Meijnsing (1975-1984) was de eerste secretaris, opgevolgd door Harry Kamphuis (1984-1990), later overigens ook regent van hofje In den Groenen Tuin. Wim Cerutti werd de derde.

In de jaren tachtig, toen de meeste hofjes een inhaalslag op restauratiegebied maakten, hadden de hofjes de gemeente hard nodig. Bij de gemeente stond overigens voorop dat de hofjes hun zelfstandigheid zouden behouden. Die goede band met de gemeente is de hofjes steeds goed van pas gekomen, vertelt Cerutti. 'Volkshuisvesters vonden het toen 'not done' dat er 260 woningen waren waarover de gemeente niks te zeggen had.' Meer dan eens is hij voor het regentschap van een hofje



Wim Cerutti in Frans Loenhofje, 2014

gepolst. Hij bedankte altijd vriendelijk voor de eer. 'Een secretaris kan het beste onafhankelijk zijn', aldus Cerutti en vooral 'alle hofjes zijn mij even lief.'

Torrentius, Frans Loenen en Paulus van Beresteyn

De ook na de reformatie katholiek gebleven Frans Loenen (1543-1605), met wiens erfenis een hofje is gesticht, had dezelfde lijfspreuk als de schilder en vrijdenker Torrentius (1588-1644). Dat ontdekte Wim Cerutti bij het onderzoek voor een boek over Torrentius. Deze biografie is op 9 mei ten doop gehouden.

Waarom Frans Loenen de spreuk 'Bene vixit qui bene latuit' als zijn devies voerde, is niet bekend. Zowel in een gedicht van Torrentius, als op een van zijn verloren gegane schilderijen blijkt dezelfde spreuk te staan. De vertaling luidt: 'Hij die in het verborgene heeft geleefd, heeft goed geleefd.' Kortom: het is goed om bescheiden en ver van de verlokkingen van deze wereld te leven. Of dat voor Frans Loenen heeft gegolden, betwijfelt Cerutti: 'Frans Loenen, over wie vrij weinig bekend is, heeft zeker niet als een monnik geleefd. Hij was een verwoed gokker. Torrentius was een levensgenieter pur sang. Zijn uitbundige levensstijl en vrijzinnige opvattingen heeft hij bijna met de dood op de brandstapel moeten bekopen. Beide heren lijken niet echt naar hun devies geleefd te hebben!'

Tijdens het geruchtmakende Torrentius-proces in 1627 werden vele getuigenissen voor en tegen hem afgelegd. Zo ook door de bekende Haarlemse advocaat mr. Paulus van Beresteyn. Uit de nalatenschap van diens zoon Nicolaas is in 1688 het hofje Van Beresteyn gesticht. Cerutti: 'Van Beresteyn had een avond met Torrentius doorgebracht in herberg 'De Casuaris' in Den Haag, half kroeg en half bordeel, waar Torrentius uitgebreid had zitten flirten met wat dames. In Den Haag heb je nog steeds een Casuariestraat. Torrentius had ook opgescheept over zijn veroveringen in de hogere kringen. Later, in het proces, werd hij ervan beschuldigd deze vrouwen onheus te hebben bejegend. Maar dat zag de officier van justitie verkeerd, zo stelde Torrentius. 'Ik heb alleen maar gevraagd of ze bereid waren naakt voor me te poseren.'

Cerutti: 'Zo zie je, dat door de eeuwen heel veel van de geschiedenis van Haarlem raakvlak-



ken met de hofjes heeft. Het Torrentiusboek is te bestellen op www.torrentius.net. Hierop ook meer informatie over het Torrentiusjaar 2014.

< Lijfspreuk staat op de bankjes in het Frans Loenhofje



Het Rollatorwezen
aan-huis-rollatorservice

Reparatie binnen 24 uur



www.hetrollatorwezen.nl
www.rollator-service.nl

NEW STYLE
meubelen
VOOR SFEERVOL WONEN!

Hoge
Kwaliteit
& Perfecte
Service



New Style Meubelen
Cruquius Woonboulevard
Sparneweg 16 C-D
2142 EN Cruquius

www.newstylemeubelen.nl

Groot onderhoud in Proveniershof

Van mei tot en met september wordt in 72 woningen van wooncorporatie Ymere, waaronder ook de huizen in de Proveniershof, asbest verwijderd. Ook krijgt elke woning dit jaar een eigen CV-ketel. In de loop van 2014 wordt gestart met de werkzaamheden aan dakgoten en gevels. Het onderhoud loopt door in 2015.

Op woensdag 30 april konden bewoners van de binnen- en buitenring in model- en logeerwoning 144 S de veranderingen bekijken. Procesmanager Magda van Die: 'Er is natuurlijk onderhoud gepleegd aan de woningen, complexgewijs heeft groot onderhoud ruim twintig jaar geleden plaatsgevonden.'

's Avonds tijdens de informatieavond in de Nieuwe Kerk nuanceert zij: 'In de loop der jaren hebben wij steekproeven gedaan. We wisten dat er in veel woningen asbest aanwezig was, maar hadden niet alles in beeld. Nu wel. Als het onaangeroerd blijft, is het ongevaarlijk. Maar niet bij beschadiging of als je gaat boren in plafonds bij het aanbrengen van CV-ketels.'

Asbest is aangetroffen in plafonds, in ontluchtungs- en rookgasafvoerkanalen. De verwijdering zal tussen de twee dagen en

drie weken per woning in beslag nemen. 'Woningen die één voordeur hebben, worden gelijktijdig aangepakt', zegt Van Die, die samen met collega Hugo van Wees bij elke bewoner op huisbezoek gaat.

De helft van de tijd gaat in asbestverwijdering zitten, de andere helft in het herstellen van de origineel aangetroffen staat van de woning. De aannemers komen soms vreemde dingen tegen, zoals vier afvoerpijpen in één kanaal. Tijdens de avond blijkt dat bewoners veel vragen hebben over de asbest, een kleine minderheid ziet erg op tegen verhuizen.

Ymere stelt logeerwoningen ter beschikking, of een tegemoetkoming als de huurder zelf alternatieve woonruimte verzorgt, en zal zoveel mogelijk helpen ontzorgen. In



de hof zullen drie verhuiscontainers worden geplaatst. Van Die: 'Sommige bewoners grijpen de operatie aan om de woning zelf op te knappen, anderen vragen of ze kunnen doorschuiven.'

De Proveniershof had nog een collectief verwarmingssysteem, een ketelhuis met twee grote ketels dat nodig aan vervanging toe was. Van Die: 'Bewoners waren niet tevreden over de verwarming, het warmteverlies en de rekening. Nu krijgen ze invloed op de stookkosten. Punt is dat we in negen van de tien gevallen bij het aanbrengen van een CV-ketel asbesthoudend materiaal beroeren.'

Maskerade tijdens Vijfhoekkunstroute

In de Vijfhoek is het in het weekeinde van 16, 17 en 18 mei voor de negende keer kunst- en muziekbal. Thema van de Vijfhoekkunstroute zijn maskers.



Mevrouw Van Gunstren (86), nu aanleuner in het Reinaldahuis, voelde zich in het Brouwershofje vaak naar binnen gekeken. Maar een glurende toerist lijkt minder erg dan een lekkende dakgoot, of het woord voor woord kunnen volgen van de tv van de hardhorende buurvrouw. Misschien moet je als hofbewoner af en toe een masker opzetten.

Bij de opening (toegang € 1) van de negende Vijfhoek Kunstroute op vrijdag 16 mei is er vanaf 19.30 uur een parade van kunstzinnige maskers in de Nieuwe Kerk. De twee dagen erna zijn de maskers te bewonderen in een tent in de Proveniershof. U kunt zich dan sowieso door meer dan honderd kunstenaars laten verrassen. Zij



Bloemenmeisjes, hier in het Brouwershofje, hebben natuurlijk geen masker nodig!

exposeren hun werk in ateliers, buurtwinkels en bedrijven. Als startpunt kunt u kiezen voor de centrale expositie in de Nieuwe Kerk. En zet bij bezoek van een hofje uw hoffelijke masker op. Zie verder: www.vijfhoekkunstroute.nl/programma

Zicht op de gevelsteen



Recht tegenover een restaurant, afgekort DGH, is een bebaarde held uit het Oude Testament in gevecht met een leeuw. De vraag is natuurlijk niet hoe bijbelvast u bent, maar of u weet waar het gemetselde nisje met de in de jaren negentig opgeknapt Simson en de Leeuw zich bevindt. Simsons kracht kwam voort uit zijn hardos, hij kon een leeuw met blote handen aan. Zonder was hij een stuk minder mans. Wellicht hing de 17de-eeuwse gevelsteen ooit bij een barbier in de straat die ook met een B begint.

Mail uw oplossing o.v.v. 'prijsvraag HHK 22' naar info@haarlemse-hofjeskrant.nl

Oplossing HHK 21: 'In de wijnpaers' is te vinden op de museummuur van het Frans Hals Museum in het Klein Heiligland. Vele goede inzendingen, winnaar is Mirjam Hartgers.

Meedoen met Hofjesbridge?

In 2013 deden ruim honderd mensen mee aan de hofjesbridge van de Soroptimistclub Haarlem e.o.. De opbrengst was toen voor Stem in de Stad. Op zaterdag 27 september 2014 wordt er weer gebridget. Er wordt gespeeld in de regentenkamers van tenminste zes hofjes. Vertrekpunt is de Lutherse kerk in de Witte Herenstraat. Gastvrouwen zorgen voor thee en koffie. Hofjes en deelnemers kunnen zich aanmelden bij Hetty Karman: hetty@karman.nl



Zorg bij u thuis

Woont u thuis en heeft u tijdelijk of langdurig zorg nodig? Bijvoorbeeld na een ziekenhuisopname of bij de verzorging van een wond? De verpleegkundigen en verzorgenden van het Buurteam bij u in de buurt bieden zorg op een manier zoals u dat graag thuis wilt.

Meer weten of direct zorg regelen? 023 - 8 918 918 • www.zorgbalans.nl
Wij zijn dag en nacht bereikbaar.



Blue Square tassen
reistas, en cross-over.

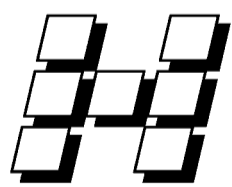
Leverbaar in
diverse kleuren.



Blue Square
reistas
Leverbaar in
diverse kleuren.

Documententas
van Giorgio Fedon

Open: ma. t/m vr. van 9.00-18.00 uur
zaterdag van 10.00 - 17.00 uur
Gedempte Oude Gracht 108
Haarlem, Tel: 023 5315513
www.muyskantoor.nl



C. den Hollander b.v.
Onderhoudscombinatie
Haarlem (023) 5356812

SCHALKWIJKERSTRAAT 29 - 2033 JC - FAX: (023) 5352800



Nieuwenhuizen bv
BOUWBEDRIJF

- Verzorging aanvraag
- Nieuwbouw
- Verbouw
- Aanbouw
- Renovatiebouw
- Dakkapellen
- Badkamers
- Openhaarden

Lijnbaan 34 -36 - Heemskerk - Tel.0251-235 996
www.bouwbedrijfnieuwenhuizen.nl

Haarlemse
Hofjes
krant

GRATIS
meenemen!

Gratis in Haarlem af te halen: alle vestigingen van DEKAMARKT en DEKATUIN op de Vlaamseweg, VOMAR (Schalkwijk, Haarlem-Zuid en Paul Krugerstraat) en de AH-vestigingen op het Marsmanplein, Soendaplein, Raaks en Schalkwijk. PLUS Supermarkt en de Coop Compact in Haarlem-Noord. Verder VVV-stadhuis, het Noord-Hollands archief, Van der Pigge, Muys Kantoor & Kado, en de bibliotheken in Centrum, Schalkwijk, Oost en Noord. Verder bij zorgcentra, o.a. Reinaldahuis, Schalkweide en Schoterhof.

In Heemstede bij VOMAR, AH, SPAR, PRIMERA De Pijp en boekhandel Blokker. In Bloemendaal bij Papyrus, de bibliotheek en boekhandel Bloemendaal.

Reacties: info@haarlemse-hofjeskrant.nl
Website: www.haarlemse-hofjeskrant.nl

De Haarlemse Hofjeskrant kwam mede tot stand dankzij financiële steun van het bestuur van de hofjes Codde & Van Beresteyn en In den Groenen Tuyn en diverse fondsen.

Oplage: 10.000
Redactie: Willem Brand
Vormgeving: Kees Reniers

HHK 23 verschijnt half september 2014.